

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 8 juni 2023

Zaaknummer : 1171307
Team : Ruimtelijk Beleid Heemstede
Portefeuillehouder : S.A. Meerhoff
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Regionaal conceptplan opvang asielzoekers en aangedragen locaties asielzoekers.

SAMENVATTING

De gemeenten in regio Kennemerland werken samen aan de opgave om huisvesting voor asielzoekers te realiseren. Aanleiding is de opvangcrisis van vorig jaar, toen ontheemden op stoelen en buiten moesten slapen in de azc's. De regio heeft daarom een concept regionaal plan opgesteld. Het college heeft besloten het concept regionaal plan Kennemerland aan de raad aan te bieden, met daarin het voorstel tot aanwijzing van twee locaties in Heemstede waar asielzoekers in de toekomst kunnen worden opgevangen.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

Collegebericht d.d. 31 januari 2023 (zaak 1162423)

Collegebericht d.d. 14 februari 2023 (zaak 1163968)

Concept Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook wel spreidingswet)

BESLUIT B&W

1. In te stemmen met het concept regionaal plan asielopvang Kennemerland, waarin twee locaties in Heemstede zijn aangedragen als mogelijke locaties voor de opvang van asielzoekers en het concept regionaal plan aan te bieden aan de provincie Noord-Holland;
2. De raad te vragen wensen en bedenkingen te geven over het concept regionaal plan asielopvang Kennemerland;
3. De raad voor te stellen in te stemmen met het aanbieden van de twee voorgestelde locaties aan de Leidsevaartweg in Heemstede aan het COA, voor de opvang van asielzoekers volgens het concept regionaal plan asielopvang Kennemerland;
4. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Samenleving om advies te geven aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 maart 2023

besluit:

1. Geen wensen en bedenkingen te hebben op het concept regionaal plan asielopvang Kennemerland;
2. In te stemmen met het aanbieden van de twee voorgestelde locaties aan de Leidsevaartweg in Heemstede aan het COA, voor de opvang van asielzoekers volgens het concept regionaal plan asielopvang Kennemerland.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

AANLEIDING

In het voorjaar van 2022 liep de asielketen vast door de grote instroom van asielzoekers en de vertraagde doorstroom van statushouders waardoor een opvangcrisis is ontstaan. Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van woningen, ontstond er een groot tekort aan opvangplekken. Hierna heeft het Rijk de 25 veiligheidsregio's gevraagd om tijdelijke crisisnoodopvang voor asielzoekers te realiseren. Ook heeft het Rijk aan gemeente gevraagd huisvesting te realiseren voor alleenstaande minderjarige asielzoekers (amv'ers) door locaties voor deze doelgroep te vinden. De opvang van amv'ers telt mee in de taakstelling van de opvang van asielzoekers.

De spreidingswet

Inmiddels heeft het kabinet gewerkt aan een wettelijke basis voor de opvang en regionale spreiding van asielzoekers. Onderdeel van deze wet is het creëren van een wettelijke taak voor gemeenten voor het realiseren van opvanglocaties voor asielzoekers. Hiermee wordt vastgelegd dat gemeenten medeverantwoordelijk zijn voor de realisatie van opvang voor asielzoekers. Uitgegaan wordt dat gemeenten, zoveel mogelijk vrijwillig, opvangplaatsen ter beschikking stellen en zich inzetten om crisisnoodopvang te voorkomen.

Het Rijk heeft onafhankelijk van de invoering van de spreidingswet aan de regio gevraagd een plan op te stellen hoe de gemeenten kunnen bijdragen aan de opvang van asielzoekers. We hebben als regio hiertoe initiatief genomen en afgesproken om ter voorbereiding op de spreidingswet ons solidair op te stellen met de gemeenten in de regio. Door niet de mogelijk dwingende opgave vanuit de spreidingswet af te wachten, behouden we regie en nemen de gemeenten hun verantwoordelijkheid in het opvangen van ontheemden die geen huis hebben.

De opgave voor Kennemerland

Het Rijk heeft de opgaven per regio en per gemeente verdeeld op basis van inwoneraantal. Voor onze regio Kennemerland geldt een opgave van 2.108 permanente opvangplekken die uiterlijk eind 2023 moet zijn gerealiseerd.

Per gemeente leidt dit tot de volgende opgave:

Opgave per gemeente¹

Gemeente	Opgave
Beverwijk	160
Bloemendaal	90
Haarlem	620
Haarlemmermeer	607
Heemskerk	149
Heemstede	105
Uitgeest	51
Velsen	261
Zandvoort	65
Totaal	2.108

Het regioplan Kennemerland

Hoewel er nog geen wettelijke basis is, hebben de colleges in de regio Kennemerland afgesproken om conform het landelijke Transitieplan Crisisnoodopvang uiterlijk 1 april 2023 het concept regioplan Kennemerland aan de provincie aan te bieden. Het regioplan Kennemerland geeft inzicht in de wijze waarop de negen gemeenten in Kennemerland gezamenlijk vorm geven aan de opgave zoals die door het Rijk is neergelegd. Er is sprake van een concept, omdat de colleges hechten aan betrokkenheid van de gemeenteraden. Het concept regioplan wordt dan ook voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de raden in de periode van april tot en met juni, afhankelijk van de doorlooptijden van de besluitvormingsprocessen van de individuele gemeenten.

Over de opdracht ten aanzien van opvang asiel bent u geïnformeerd via het collegebericht van 31 januari en 14 februari 2023. Over de regionale werkwijze bent u geïnformeerd middels de digitale presentatie van burgemeester Jos Wienen tijdens de regionale radenbijeenkomst opvang asiel op 1 februari 2023.

Regionale opgave

De regionale opgave bedraagt op basis van inwoneraantal 2.108 gerealiseerde permanente opvangplekken voor asielzoekers eind 2023. Hiervan is een gedeelte reeds gerealiseerd en overgedragen aan het COA.

¹ Deze opgave is gebaseerd op huidige taakstelling, deze kunnen in de toekomst worden aangepast.

Gerealiseerde opgave

Gemeente	Locatie	Aantal
Haarlem	Conradkade (boten)	220
Haarlemmermeer	Planeetbaan (hotel)	446
Velsen	Duin en kruidbergerweg (Amv'ers)	64
Subtotaal		730
Nog te realiseren voor 2023		1.378
Totaal		2.108

De afgelopen maanden is in de regio geïnventariseerd welke locaties voor de opvang van asielzoeker voor handen zijn. Onderstaande tabel geeft de invulling per gemeente weer (inclusief reeds gerealiseerde locaties) op basis van inwoneraantal per gemeente. Per 1 april zijn de al gerealiseerde locaties, 730 plaatsen overgedragen aan het COA. In de loop van 2023 verwachten de gemeenten dat dit aantal is opgelopen tot 1.290 langdurige opvangplekken. Daarmee wordt niet de gehele opgave in 2023 gerealiseerd: een groot aantal locaties vraagt meer tijd qua realisatie gelet op benodigde ruimtelijke procedures of (her)inrichting van bestaande locaties. Dat betekent dat onze regio in 2023 ook nog gebruik moet maken van tijdelijke opvanglocaties, vooruitlopend op de realisatie van de totale opgave in 2024.

Taakstelling per gemeente en verwachte realisatie

Gemeente	Taakstelling	Verwachte realisatie april 2023	Verwachte realisatie eind 2023	Verwachte realisatie 2024	Totaal
Beverwijk	160	0		160	160
Bloemendaal	90	0	90	0	90
Haarlem	620	220	100	300	620
Haarlemmermeer	607	446		161	607
Heemskerk	149	0		149	149
Heemstede	105	0	70	35	105
Uitgeest	51	0		51	51
Velsen	261	64	300	0	364
Zandvoort	65	0		65	65
Totaal	2.108	730	560	921	2.211

Lokale opgave asielzoekers gemeente Heemstede

Voor de opvang van asielzoekers heeft de gemeente twee locaties op het oog die circa 70 asielzoekers kunnen opvangen, de locaties gelegen aan de Leidsevaartweg 5-7 en Leidsevaartweg 15-19. In bijlage 4 is feitelijke informatie over deze locaties opgenomen. Locaties aan de Leidsevaartweg zijn eerder afgevallen voor de opvang van statushouders. Voor deze doelgroep is eerder

gezocht naar kleinere locaties die ook gesitueerd waren in de nabijheid van voorzieningen in verband met de integratie.

Lokale opgave alleenstaande minderjarige asielzoekers (amv'ers)

In Heemstede zoekt de gemeente samen met het COA ook naar locaties voor de opvang van amv'ers. Het COA voert verkenningen uit in overleg met de gemeente. We streven ernaar meer duidelijkheid te geven over de mogelijkheden van de opvang van deze doelgroep richting de raadsbehandeling van mei (commissie Samenleving 23 mei en raadsvergadering 8 juni).

MOTIVERING

We vangen ontheemden op omdat we dit belangrijk vinden

De gemeenten in de regio en ook Heemstede nemen hun verantwoordelijkheid voor het opvangen van ontheemden die niet in hun eigen land veilig kunnen wonen. De beperkte opvangplekken die worden beheerd door het Centraal Orgaan Opvang asielzoekers (COA) voldoen niet meer.

Met het concept regioplan zet Kennemerland zich in om te voldoen aan de afspraken met het Rijk

Om een eind te maken aan de crisis in de asielketen heeft het kabinet in november 2022 het Transitieplan Crisisnoodopvang gepresenteerd. Hiermee beoogde het Rijk een eind te maken aan de crisisnoodopvang, het COA weer in staat te stellen haar verantwoordelijkheid over de uitvoering van de asielwet op te nemen en afspraken te maken over een landelijke spreiding van opvanglocaties voor asielzoekers. Dit alles vooruitlopend op een wettelijke basis in de vorm van de spreidingswet. Onderdeel van deze bestuurlijke afspraken is het opstellen van regioplannen die uiterlijk 1 april 2023 aan de provincies worden aangeboden.

De inventarisatie van potentiële locaties is zorgvuldig uitgevoerd

De colleges van de negen gemeenten hebben potentiële locaties geïnventariseerd. Deze inventarisatie is ook tot stand gekomen op basis van lokale criteria en is als bijlage 3 toegevoegd. De locaties die door de gemeenten zijn aangereikt, zijn door het regionale team verwerkt in het regionaal plan Opvang asielzoekers. Er is daarnaast een regionaal afwegingskader opgesteld als instrument om de keuze voor locaties te onderbouwen. Het is primair een hulpmiddel om in beeld te brengen wat er nodig is om locaties geschikt te maken voor asielopvang. Onderdelen van dit afwegingskader zijn:

- a) Locatiekenmerken: het gaat hier om feitelijke gegevensverzameling zoals de kadastrale aanduiding, huidige bestemming die is vastgelegd in het geldende bestemmingsplan, leegstand ja of nee, huidig gebruik, aanwezige nutsvoorzieningen, brandveiligheid, luchtkwaliteit.

- b) Omgevingsfactoren: hier wordt de omgeving in beeld gebracht. Voorbeelden zijn de infrastructuur zoals openbaar vervoer, de aanwezigheid van voorzieningen zoals scholen, winkels en welzijnsinstellingen.
- c) Exploitatiemogelijkheden: eigendomsverhoudingen en benodigde investeringen worden in beeld en in relatie gebracht met de duur van de beschikbaarheid van de locatie.

Een samenspel in de afweging van deze drie onderdelen leidt tot de keuze van één of meerdere locaties die geschikt, of geschikt te maken zijn, voor opvang.

Het besluit is conform de verdeling van de bevoegdheden

Er is sprake van twee bestuurlijke besluitvormingstrajecten:

- a) Het voorleggen van het concept regionaal plan aan de raad.

Per 1 april moet het plan aan de provincie worden voorgelegd door de colleges en wordt daarna voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraden. Hierin staan verschillende mogelijke locaties opgenomen, zie bijlage 2. Als de zienswijzen van de verschillende gemeenteraden aanleiding geeft het concept regionaal plan op onderdelen aan te passen, dan nemen de colleges een vervolgbesluit. Een afschrift van dit besluit zal aan de raad worden aangereikt.

- b) Het vaststellen van de individuele locaties door de gemeenteraden.

Gemeenteraden zijn bevoegd een besluit te nemen over locaties in de gemeente als sprake is van een bestemmingsplanwijziging. Om die reden stellen de negen gemeenten ieder individueel een raadsbesluit op waarmee de eigen gemeenteraad om instemming wordt gevraagd over de definitieve locatiekeuze in de eigen gemeente. Mocht een gemeenteraad niet instemmen met de door het college voorgestelde locatie dan resteren er drie alternatieven. Ten eerste moet de gemeente opnieuw op zoek naar alternatieve locaties om aan de opgave te voldoen. Ten tweede kan de gemeente in gesprek met andere gemeenten in de regio om taakstellingen te wisselen (zie *Uitruil in onderlinge samenwerking* onder Planning/Uitvoering). Tot slot bestaat de mogelijkheid dat bij inwerkingtreding van de spreidingswet het Rijk zijn aanwijzingsbevoegdheid toepast en de gemeente verplicht om mee te werken.

Vaststellen bestemmingsplan is bevoegdheid raad²

Een aangepast bestemmingsplan is nodig omdat voor een periode langer dan 10 jaar (permanent) de bestemming wordt gewijzigd. Het vaststellen van een bestemmingsplan is een bevoegdheid van de raad. Na een positief besluit van de raad zal een gewijzigd bestemmingsplan worden voorbereid voor beide locaties en nog dit jaar aan de raad worden voorgelegd.

² Het gewijzigd bestemmingsplan wordt alleen voorgelegd aan de raad wanneer het COA definitief besluit om van onze locaties gebruik te maken en in overeenstemming is met de eigenaren.

KANTTEKENING

Locaties en planning zijn onzeker

De realisatietermijnen die moeten resulteren in ingebruikname van de locaties zijn onzeker. In de komende maanden gaat het COA (ondersteund door het regionale team) de locaties verder onderzoeken op exploitatiemogelijkheden en sociaal beheer. Er wordt verkend welke investeringen door het COA nodig zijn, wat de eventuele ontwikkelperiode is en onderhandelt het COA rechtstreeks met de eigenaren van objecten over de duur van de exploitatie. Dit betekent dat locaties kunnen afvallen omdat deze niet geschikt zijn in de optiek van het COA. Ook kunnen locaties afvallen als het COA niet tot overeenstemming komt met de eigenaren.

FINANCIËN

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vinden van locaties voor asielopvang en draagt deze over aan het COA. Het COA draagt dan ook alle kosten met betrekking tot de verwerving van de locatie, de inrichting en de exploitatie van de locatie.

Ook gemeenten maken kosten voor de implementatie van het Transitieplan Crisisnoodopvang en de spreidingswet. Het betreft hier zowel de ambtelijke inzet als de inhuur van derden. Bij de P&C producten wordt over de voortgang gerapporteerd. Hiervoor is nog geen landelijke financiële regeling afgesproken. Wel heeft het Rijk inmiddels opdracht gegeven aan AEF om hier onderzoek naar te doen.

PLANNING/UITVOERING

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vinden van locaties voor asielopvang en dragen deze aan bij het COA. Het COA gaat in de komende periode alle locaties in de regio schouwen en beoordelen. Het kan zijn dat voorgestelde locaties door het COA als niet geschikt worden beoordeeld en daarmee afvallen.

Het COA is ook verantwoordelijk voor de benodigde voorzieningen in de locaties, voor dagbesteding en zorg. Afspraken over veiligheidsaspecten maken de gemeenten gezamenlijk met het COA. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor onderwijs aan asielzoekers die vallen onder de leerplicht. Over de uitbreiding van onderwijscapaciteit is regionaal overleg gaande, ook gelet op de uitbreidingsvraag ten aanzien van Oekraïense vluchtelingen.

Fase & Besluitvorming	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Onderzoek locaties door COA												

1 april concept plan Opvang naar de provincie												
Gemeenteraden geven wensen en bedenkingen op concept regioplan en stemmen in met voorgestelde locaties bij het COA aan te dragen												
COA informeert gemeenten over uitkomst onderzoek, inclusief resultaat onderhandeling												
Definitief vaststellen plan Opvang door de colleges												
Ondertekening bestuursovereenkomst COA en gemeente inzake de vestiging van een opvanglocatie												
Aanpassen bestemmingsplan locaties (raadsbesluit) ³												
Opnieuw zoeken naar nieuwe locaties indien onvoldoende opvanglocaties zijn gerealiseerd												

Uitruil in onderlinge samenwerking

Zowel op provinciaal niveau als op regionaal niveau bestaat de mogelijkheid om de opgaven met betrekking tot opvang van asielzoekers, statushouders en opvang van vluchtelingen uit Oekraïne tussen gemeenten en regio's uit te ruilen of te verevenen. Op het moment dat één gemeente mogelijkheden ziet om meer opvangplekken voor asielzoekers te realiseren dan de individuele opgave, kunnen onderling afspraken worden gemaakt om dit te verevenen met opgaven op de andere doelgroepen. Hiermee creëren de gemeenten meer flexibiliteit in de oplossingsmogelijkheden voor de verschillende opgaven. Het past binnen de visie van de negen gemeenten om gezamenlijk tot een regionale oplossing te komen voor alle opgaven. Daarvoor is meer overzicht nodig, niet alleen over de uiteindelijke mogelijkheden binnen de individuele gemeenten en onze regio, maar ook op de schaal van de provincie. In de zomer en in het najaar wordt de balans opgemaakt en wordt bepaald of een uitruil van opgaven binnen de regio of binnen de provincie wenselijk of nodig is. Vanzelfsprekend worden de gemeenteraden hierbij betrokken.

SAMENWERKING EN COMMUNICATIE

³ Het gewijzigd bestemmingsplan wordt alleen voorgelegd aan de raad wanneer het COA definitief besluit om van onze locaties gebruik te maken en in overeenstemming is met de eigenaren.

De gemeente Heemstede staat voor een maatschappelijke taak die impact heeft op de woon- en leefomgeving van inwoners. Het huisvesten van mensen die dringend een dak boven hun hoofd nodig hebben, zoals statushouders en vluchtelingen en asielzoekers. We dragen als gemeente graag bij om te zorgen voor een goede en veilige leefomgeving voor deze mensen. We kijken daarbij gemeente breed naar locaties waar we de verschillende doelgroepen kunnen huisvesten. In onze zoektocht houden we rekening met de spreiding over Heemstede. En hebben oog voor de belangen van de huidige bewoners.

We houden rekening met de komende wettelijke opgave (*spreidingswet*) voor huisvesting voor asielzoekers en amv'ers. In regio Kennemerland is afgesproken deze opgave regionaal op te pakken. Hier maakt Heemstede ook deel van uit. We vinden het onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om voor deze mensen een plek te geven om te wonen. En ze zo snel mogelijk op te nemen in de gemeente.

Doelgroepen

Extern:

- Omwonenden
 - o Leidsevaart locaties Heemstede
 - o Leidsevaart locaties Bennebroek
- Inwoners
- Gemeente Bloemendaal
- Pers

Intern:

- Raad- en collegeleden

Communicatiemomenten

Hieronder zijn de momenten van communicatie uiteengezet. Omdat de locaties aan de Leidsevaartweg dichtbij de gemeentegrens van Bennebroek zijn gelegen, is afstemming gezocht met Bloemendaal over het moment van delen van de informatie.

Timing	Wat	Doelgroep
28 maart	Besluit is genomen over locatie(s)	
Zo spoedig mogelijk na 28 maart	Brief op de deurmat - Informeren via brief en uitnodigen voor een informatiebijeenkomst	Direct omwonenden en raad HMS en andere belanghebbenden.
12 april	Informatieavond (voorafgaand aan de fractievergadering)	Direct omwonenden, raad, pers en andere belanghebbenden
Week 14	Besluit wordt openbaar	Overige geïnteresseerde inwoners

DUURZAAMHEID

Gezocht wordt naar permanente locaties voor de opvang van asielzoekers. Op deze locaties realiseert het COA toekomstbestendige woningen waar bij de bouw duurzame materialen worden gebruikt en ook aandacht is voor circulariteit. Omdat deze meerjarig worden gebruikt kan meer kwaliteit bij deze woningen worden verwacht.

BIJLAGEN

1. Concept regioplan Kennemerland
2. Overzicht potentiële locaties Kennemerland
3. Toelichting toepassing regionaal afwegingskader
4. Objectgegevens locaties Leidsevaartweg